

*Yakov Zoltán néveler egyetemi tanár
a vizsgálat költségét 1.400.000 Ft-ra
beemelt költségvetés 1.264.200 Ft összegben
4. sz. melléklet*

ZÁRÓBESZÁMOLÓ

- részletekben történő támogatás esetére -

*KA
Dax*

Pályázati kiírás száma: AL/1684/2009

Program elnevezése: A korrupció piacverseny-torzító hatásainak gazdaságszociológiai vizsgálata

A támogatási szerződés száma: AL/0618-001/2010

Kedvezményezett neve és székhelye: Budapesti Corvinus Egyetem
1093 Budapest, Fővám tér 8.

Szakmai felelős neve: Dr. Szántó Zoltán

A Program befejezésének határideje: 2010. október 15.

A Program befejezésének tényleges időpontja: 2010. december 15.

A Támogatás összege: 2.000.000 Forint

1. Mutassa be a Program megvalósításának menetét, főbb lépéseit!

A kutatás, amint azt a Pályázati Programban is rögzítettük, két, egymáshoz szervesen kapcsolódó pillérre építkezik. Az eredmények e két, sok tekintetben szervesen összefüggő kutatási irány együttes kidolgozásából, megvalósításából adódnak.

- A vizsgálat első részében a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Intézetének Korrupciókutató-központja által korábban végzett (2001-2007 közötti évekre vonatkozó) kutatását folytattuk. Ennek keretében időbeli összehasonlító vizsgálatra is lehetőséget biztosító módon vizsgáltuk a magyarországi korrupciós jelenségek különböző típusait, elemeztük a korrupciós tranzakciók szereplőinek fontosabb jellemzőit és a korrupciós jelenségek időbeli változásainak irányait.
- A korábbi vizsgálat során¹ kidolgoztuk a korrupció – a későbbi tartalomelemzést megalapozó – operacionalizált fogalmát és típusait, majd 8 internetes hírportál, illetve nyomtatott újság internetes változatának felmérését végeztük el a 2001. január 1. és 2007. december 31. közötti időszakra vonatkozóan. A GVH pályázatban vállalt új időszakra (2008-2009) vonatkozó adatgyűjtésünket az InfoRádió internetes hírportáljának vizsgálatával is kibővítettük.
- A világhálón elérhető forrásokban megjelenő cikkek közül a Magyarország területén felbukkanó korrupciógyanús eseteket tartalmazók összegyűjtését és a tartalomelemzés módszereivel történő vizsgálatát végeztük el. Kutatásaink

¹ Lásd Szántó Zoltán – Tóth István János (2008): Korrupciós kockázatok az üzleti szektorban. Kutatási háttér tanulmányok, BCE Korrupciókutató-központ – TI, Budapest. http://www.wargo.hu/crc/download/korrupcio_2008_tanulmanykotet_080619.pdf
Illetve Szántó Z. – Tóth I. J. – Varga Sz. (2009): Korrupciógyanús esetek a magyar médiában 2001-2007 között. On-line hírforrások tartalomelemzése, BCE Korrupciókutató-központ, Budapest.
http://www.wargo.hu/crc/download/korrupcio_2009_mediaelemzes_2001_07_090310.pdf

eredményei alapján továbbra is fenntartjuk azt a megállapításunkat, mely szerint a korrupció témája a vizsgált időszakban folyamatosan közbeszéd tárgyát képezte.

- A 2001-2007-es időszakban adatbázisunkba 3469 olyan szöveg (újságcikk, interjú, hírelemzés, hír, stb.) került be, melyek mindegyike valamely konkrét korrupció(gyanús) ügyről tudósított, míg a 2001-2009 közötti éveket tartalmazó adatbázis már összesen 5885 szöveget tartalmaz. Elemzésünk tehát a 2008-2009-es évben több mint 2400 új cikkel bővült, a feldolgozott szövegek összesen 548 különböző korrupciós esetet határoltak körül – a korábbi eredményeinkhez képest ez több mint 100 új esetet jelent. Elemző tanulmányunkat ezen eredmények feldolgozását követően készítettük el (lásd 1. sz. melléklet).
- A Program első részében az alábbi közreműködő személyek vettek részt: Dr. Szántó Zoltán, egyetemi tanár; Dr. Tóth István János, tudományos főmunkatárs; Varga Szabolcs, doktorandusz; Cserpes Tünde, egyetemi hallgató; adatgyűjtők és kódolók.
- A vizsgálat második részében a járadékvadászat jelenségének vizsgálatával bővítettük a kutatás horizontját. Először a fogalmi és elméleti alapokat tisztáztuk, melynek keretében meghatároztuk a járadékvadászat fogalmát, finomítottuk a korrupció általunk korábban elfogadott definícióját, majd az így keletkezett tisztán elméleti fogalom felhasználásával meghatároztuk a korrupció ideáltipikus eseteit.
- Az alapmodell felállításával mellett négy tiszta típust határoltunk körül a megbízó-megbízott-kliens modell alapján, majd kutatásunkat további két szempontból egészítettük ki. Miután megítélésünk szerint sok esetben mélyebben megérthetjük a korrupciós hálózatok működésének finomszerkezetét, ezért egyrészt bevezettük a rejtett megbízó fogalmát, másrészt számításba vettük a közvetítők lehetséges megjelenését is bizonyos típusú korrupciós helyzetekben.
- Ezt követően a járadékvadászat és a korrupció közös kapcsolódási pontjait és egymást átfedő területeit határoltuk le. E két jelenség gazdasági életben megmutatkozó jelentős piacverseny-torzító hatásainak empirikus bemutatása érdekében három esettanulmányt készítettünk.
- Az elsőben a magyar törvényalkotási folyamatot vizsgáltuk a járadékvadászat és a különböző korrupciós kockázatok szempontjából. Ennek során több olyan szerkezeti jellemzőt is lehatároltunk, amely a járadékvadászat és a korrupció kockázatát megnöveli. Az általunk bemutatott eset megítélésünk szerint jól megvilágítja annak az intézményi keretnek a sebezhetőségét, amelynek keretei között ilyen típusú jelenségek előfordulásának nagy a valószínűsége. Ezek szerint a magyar törvényhozás szintjén is számolni lehet korrupciós kockázatokkal.
- A második esettanulmányban olyan tipikus járadékvadász helyzetet mutattunk be, melyben a törvényalkalmazói pozíció a korrupciós járadék potenciális forrása. E tanulmány az energiaszektort foglalkozik, és megállapítja, hogy az engedélyező hatóságok számára biztosított túlzottan nagy mérlegelési lehetőségek növelhetik a korrupciós kockázatokat, azaz a szabályozónak kényesen ügyelnie kell arra, hogy

megtalálja az egyensúlyt a túlzottan szigorú és a túlzottan enyhe szabályozás között.

- Végül a harmadik esettanulmány a kormányfői pozíciót, mint a potenciális járadékforrás lehetőségét vizsgálja. Az MVM Zrt. 2007 végén a nagyfogyasztók egy csoportjával kötött piaci árnál kedvezőbb feltételű megállapodásainak esetét járjuk körbe. Az esetet korrupciós kockázat és járadékszerzési lehetőség szempontjából vizsgálva három fő gócpontot lehet azonosítani: egyrészt bár a kormányfő magáncégben való szerepvállalását törvény tiltja, viszont a már kiépített kapcsolatháló alapként szolgálhatnak a lobbitevékenyégek eredményességére, így még a nem gyakorolt cégvezetői jogkört is kockázatforrásként kell azonosítanunk. Másrészt a lobbitorvény nem megfelelő működéséről tudósít az, hogy a piaci szereplők nem szabályozott csatornákon lobbizhattak. Harmadrészt a kedvezményes áron átengedett energia egyik – elvben legális – módszere, a villámaukciós eljárás is szabályozási kudarcot sejtet, hiszen a tranzakció gyors lejátszása tulajdonképpen a nyilvánosság kizárását hozta magával.
- A Program második részében az alábbi közreműködő személyek vettek részt: Dr. Szántó Zoltán, egyetemi tanár; Dr. Tóth István János, tudományos főmunkatárs; Varga Szabolcs, doktorandusz; Cserpes Tünde, egyetemi hallgató.

2. Összegezze és értékelje a Program eredményeit!

A Program eddigi eredményei az alábbiakban foglalhatóak össze:

- A Program mindkét megvalósított és lezárt részében a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Intézetének Korrupciókutató-központja a pályázati Programban rögzített célkitűzéseit teljesítette.
- Vizsgálataink során széleskörű adatgyűjtést folytattunk, melynek alapján adatbázis építést végeztünk el, majd statisztikai elemzési módszerekkel és a tartalomelemzés módszerével elemeztük az eredményeinket. Ezek mellett elméleti-kutatási összefoglaló anyagot készítettünk, melyet saját új eredményekkel bővítettünk, ezeket empirikus esettanulmányokkal támasztottuk alá. Kutatásunk tehát szakmai szempontból átfogó és releváns kutatási módszereken nyugszik.
- A kutatás eredményeinek újszerűsége jelentős mértékben a korrupció jelenségének médiaelemzéssel (is) történő vizsgálatából fakad. Amellett, hogy adataink érvényessége és megbízhatósága a széleskörű kutatási módszerek alkalmazásának következtében nagy, a vizsgálat közel tíz éves periódusra kiterjedő időtartama lehetővé teszi, hogy kutatásunk a keresztmetszeti vizsgálat mellett a magyarországi korrupció trendszerű elemzését is adja.
- A kutatás egyértelműen magában hordozza a további vizsgálatok, finomelemzések lehetőségét. A kutatás spektruma több irányban is szélesíthető. Szükséges egyfelől annak időbeli kiterjesztése, másfelől az egyes speciális jelenségek, különleges esetek mélyrehatóbb vizsgálata is, a társadalmi kapcsolatháló elemzés módszereinek felhasználásával.
- Az eredmények hasznosíthatóak egyfelől az antikorrupciós politikák társadalomtudományi megalapozása szempontjából, valamint további – a korrupciós tranzakciók társadalmi és intézményi beágyazottságának vizsgálatát célzó – kutatások során.

3. Sorolja fel a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat stb.!

Szántó Zoltán – Tóth István János – Varga Szabolcs – Cserpes Tünde (2010):
Korrupciós jelenségek és ezek sajtó perccpciója Magyarországon (2001-2009)
Lásd 4.1 sz. melléklet

Szántó Zoltán – Tóth István János – Varga Szabolcs – Cserpes Tünde (2010):
Gazdasági érdekcsoportok, szabályozási kudarcok, járadékvadászat és korrupció.
Lásd 4.2 sz. melléklet

Szántó Zoltán – Tóth István János – Varga Szabolcs – Cserpes Tünde (2010): A
korrupció típusai és médiareprezentációja Magyarországon (2001-2009). In:
Rendészeti Szemle. Folyóiratcikk közlésre elfogadva. Lásd 4.3 sz. melléklet.

Szántó Zoltán: A korrupció típusai és fontosabb megjelenési formái
Magyarországon. Az MRTT Biztonságpolitikai tagozat konferenciája a
korrupcióról és az ellene való fellépésről, Rendőrtiszti Főiskola, 2010. Szeptember
9. Konferencia előadás. Lásd 4.4 sz. melléklet.

Szántó Zoltán: Local government corruption in Hungary. Remaking the Social.
New Risks and Solidarities. The First International Conference of the Society of
Sociologists from Romania. 2-4, December 2010, Cluj-Napoca. Session:
Economic Actors and Attitudes in the Making (György Lengyel-Zsombor Csata).
Konferencia előadás. Lásd 4.5 sz. melléklet.

4. Összesítve mutassa be a Program végrehajtásának költségeit!

	Saját forrás	Támogatás	Összesen	
Személyi költségek	0	804 592	804 592	600.000 162.000
Dologi költségek	0	1 175 000	1 175 000	762.000
Eszközbeszerzések költségei	0	0	0	2602.200 600.000
Egyéb költségek	0	0	0	1.904.200
- ...				
- ...				15.392
Összes költség	0	1979592	1979592	

a becsült kirolato
alopjan: 1.364.200 Ft

Kelt: Budapest, 2010. december 15

2010.12.15.

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Kedvezményezett (képviselőjének cégszerű) aláírása

[Large handwritten signature]